

Asia: VN/33762/2023

## **Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Yleistä arviointimuistiosta**

Suomen Tatuointiartistien Liitto (FTAA) pitää arviointimuistion tavoitteita kannatettavina, ja liitto arvostaa mahdollisuutta osallistua keskusteluun palveluiden turvallisuuden kehittämisestä.

Mikäli muistion perusteella kehitetään uusia velvoitteita, tulee niiden olla selkeästi jäsenneltyjä, alan erityispiirteet huomioivia ja sellaisia, että ne on mahdollista toteuttaa pienissäkin yrityksissä ilman kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Mahdollisten työkalujen, kuten turvallisuusmuistioden, tulee olla helposti käyttöön otettavissa ja tukemassa käytännön turvallisuustyötä, ei korvaamassa osaamista tai vastuullisuutta.

#### **Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta**

On perusteltua, että asiakasturvallisuutta koskevaa sääntelyä tarkastellaan ja selkeytetään. Luvussa esitetty taustoitus osoittaa tarpeen erottaa sääntely sellaisille kulutuspalveluille, joille ei ole omaa erityislainsäädäntöä.

#### **Luku 2 - Nykytilan kuvaus**

FTAA pitää tärkeänä, että nykytilan kuvaus tunnistaa kuluttajaturvallisuuslain soveltamisen haasteet ja valvonnan hajanaisuuden.

Liitto haluaa nostaa esiin seuraavat huomiot:

Nykytilan kuvauksessa mainitaan alueelliset erot valvonnassa. Tatuointialalla tämä näkyy erityisen selvästi. Tämä aiheuttaa epäselvyyksiä sekä toimijoille että viranomaisille, ja voi heikentää kuluttajan turvallisuutta. FTAA pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä pyritään yhtenäistämään valvontakäytäntöjä koko maassa.

Useat ammattilaiset noudattavat korkeatasoisia hygieniakäytäntöjä ja pitävät kiinni omavalvonnasta ilman viranomaispainetta. Tämä ei kuitenkaan ole kaikkialla itsestäänselvyys. Siksi valvonnan rinnalle tarvitaan yhteisesti sovittuja linjoja ja alan sisäistä koulutusta – ei pelkästään viranomaisvaatimuksia ylhäältä käsin.

## **Yleistä**

FTAA tunnustaa perustuslain takaaman yksityiselämän suojan ja kotirauhan merkityksen sekä elinkeinovapauden keskeisen aseman nykyaikaisessa yhteiskunnassa. On tärkeää, että sääntelyä kehitetään siten, että yksilön oikeudet säilyvät loukkaamattomina ja hallinnolliset toimet toteutetaan oikeasuhtaisesti ja perusoikeuksia kunnioittaen.

Haluamme kuitenkin tuoda esille alan näkökulmasta vakavan huolen: kotioiloissa tapahtuva tatuointitoiminta voi aiheuttaa merkittäviä terveysriskejä niin asiakkaille kuin toiminnanharjoittajallekin. Tatuointi on ihoa rikkovaa toimintaa, joka vaatii korkeaa hygieniatasoa, asianmukaisia tiloja ja selkeitä käytäntöjä infektioiden ehkäisemiseksi.

Kotioilojen haasteet tatuointitoiminnan näkökulmasta:

- Pintamateriaalit asuinrakennuksissa eivät useinkaan kestä toistuvaa puhdistamista ammattitason pesu- ja desinfektioaineilla, mikä vaikeuttaa asianmukaista puhtauden ylläpitoa.
- Välinehuolto on kotistudioissa usein puutteellista tai kokonaan puuttuvaa – erityisesti steriloinnin osalta, mikä kasvattaa tartuntatautien leviämiskä.
- Ristikontaminaation vaara kasvaa, kun asiakkaat ja tatuointijat kulkevat asuintilojen ja tatuointitilojen välillä. Tämä lisää patogeenisten mikrobien kulkeutumista esimerkiksi tekstiileissä ja pinnoilla.
- Toiminnan läpinäkyväisyys ja dokumentoinnin puute vaikeuttaa viranomaisvalvontaa ja kuluttajaturvallisuuden varmistamista.

FTAA on jo omassa toiminnassaan ottanut kantaa kotistudioiden riskeihin. Jäsenyytensä ehtona liitto edellyttää, että kotistudiolla on oma, erillinen sisäänkäynti, eikä asiakkaan kulkureitti tatuointitilaan saa kulkea asuintilojen läpi. Tämä on osa liiton pyrkimystä varmistaa, että kotona toimiva tatuointistudio pystyy täyttämään mahdollisimman hyvin samat hygieniavaatimukset kuin liikekiinteistössä toimiva studio.

Ehdotus sääntelyn kehittämiseksi:

Kotistudioille säädettäisiin velvollisuus laatia ja ylläpitää dokumentaatio, joka sisältää:

- toiminnan luonteen ja asiakaskunnan kuvauksen,
- tilojen ja kulkureittien esittelyn,
- siivous-, desinfiointi- ja sterilointikäytäntöjen kuvauksen,
- varastointi- ja välinehuoltomenetelmien selvityksen.

Tällainen dokumentaatio ei rajoittaisi kohtuuttomasti elinkeinovapautta, mutta antaisi viranomaiselle mahdollisuuden arvioida toimintaympäristön riskit asiakirjojen perusteella – ilman tarvetta puuttua kotirauhaan ennen kuin siihen on laillinen peruste.

## **Luku 1 - Yleiset säännökset**

FTAA kannattaa omavalvonnan muuttamista yleiseksi selvilläolovelvollisuudeksi.

## **Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät**

Käytännöt terveydensuojelulain soveltamisessa ja valvonnassa vaihtelevat tällä hetkellä kunnittain merkittävästi. Esimerkiksi tarkastusväli, hygieniavaatimusten tulkinta sekä tarkastuskäytäntöjen painopisteet eroavat toisistaan. Tämä asettaa tatuointialan toimijat eriarvoiseen asemaan riippuen sijaintikunnasta.

Kehitysehdotukset tukevat selkeyttä, asiantuntemusta ja valvonnan laadun parantamista – kaikki tärkeitä myös tatuointialalle. Selkeä toimivaltajako ja osaavat viranomaiset lisäävät turvallisuuden ja tasapuolisuuden tunnetta. FTAA pitää tärkeänä, että viranomaisten tehtäviin sisältyy myös neuvonta ja ohjaus, ei ainoastaan valvonta.

Tatuointialan toiminta vaatii tarkkaa hygieniiosaamista. Siksi riskiperusteinen valvonta on perusteltua, kunhan riskinarviointi pohjautuu tatuointialalle relevantteihin kriteereihin (esim. aseptisten käytäntöjen hallinta, työtilojen soveltuvuus, asiakas- ja työturvallisuus). FTAA kannattaa riskiperusteisuuden korostamista valvontasuunnitelmissa, mutta muistuttaa, että mallien tulee olla yhdenmukaisia ja oikein kalibroituja.

Tatuointiala on vakiintunut kuluttajapalvelu, jonka asiakasturvallisuutta säädellään usean lain ja viranomaisen kautta. Terveydensuojelulain alueellista valvontaa koskevat ehdotukset vaikuttavat suoraan alan arkeen. FTAA kannattaa toimien yhdenmukaistamista, valvonnan kehittämistä yhteistyössä kentän kanssa sekä viranomaisyhteistyön vahvistamista.

## **Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta**

Tatuointiala on ihoa rikkovana palveluna tunnistettu terveydensuojelun kannalta merkittäväksi toiminnaksi. Liitto pitää ehdotettuja kehitystoimia pääosin kannatettavina, sillä ne edistävät

valvonnan yhdenmukaisuutta ja asiakasturvallisuutta. Erityisesti seuraavat ehdotukset ovat alalle tärkeitä:

#### 1. Riskiperusteinen luokittelu ja suunnitelmallisen valvonnan kohdentaminen

FTAA kannattaa ihoa rikkovien palveluiden selkeää luokittelua suuririskiseksi toiminnaksi ja pitää tärkeänä, että resurssit kohdennetaan oikeasuhtaisesti erityisen hygieniariskin palveluihin. Tämä tukee alan ammatillista uskottavuutta ja ehkäisee harmaan toiminnan riskejä.

#### 2. Omavalvontasuunnitelman käyttöönotto

Liitto tukee omavalvontavelvoitteen käyttöönottoa osana vastuullista palveluntarjontaa. On kuitenkin tärkeää, että:

omavalvontasuunnitelmasta annetaan valtakunnallisesti yhtenäinen ohjeistus, pienyrittäjien hallinnollista kuormaa kevennetään tarjoamalla valmiita mallipohjia ja neuvontaa.

#### 3. Yhden toimijan ilmoitus koko toimipisteen puolesta

Ehdotus, jonka mukaan yksi ilmoitus riittäisi koko toimipisteelle (ml. vuokratuolitoimijat), on erittäin kannatettava. Se vähentää päällekkäistä työtä viranomaisilla ja selkeyttää velvollisuuksia studion omistajille ja alivuokralaisille.

#### 4. Kotistudioiden ja kiertävien toimijoiden valvonnan vahvistaminen

Pidämme tärkeänä, että myös kotona tai kiertävästi toimivat palveluntarjoajat ovat valvonnan piirissä. Tällä hetkellä nämä toimijat aiheuttavat usein epätervettä kilpailua ja voivat jäädä valvonnan

ulottumattomiin. Asiakirjatarkastusten ja omavalvontavelvoitteiden ulottaminen myös näihin kohteisiin parantaisi asiakkaiden turvallisuutta ja toiminnan läpinäkyvyyttä.

## 5. Yhtenäiset hygieniavaatimukset ja osaamisperusteinen sääntely

FTAA kannattaa valtakunnallisesti yhtenäisten hygieniavaatimusten ja ohjeistusten kehittämistä ihoa rikkovalle toiminnalle. Hygieniapassia tai vastaavaa osaamisnäyttöä voidaan pitää perusteltuna, mikäli sen sisältö ja vaatimukset ovat selkeitä ja alan erityispiirteet huomioivia. FTAA korostaa, että omavalvonta ja koulutuksellinen tuki ovat ensisijaisia keinoja osaamisen ja asiakasturvallisuuden varmistamiseksi.

Mikäli hygieniapassi tai vastaava osaamisvaatimus katsotaan tarpeelliseksi säädettäväksi ihoa rikkovalle alalle, FTAA toivoo saavansa olla aktiivisesti mukana sen kehittämisessä. Näin voidaan varmistaa, että vaatimukset ovat realistisia, oikeasuhtaisia ja aidosti toimialan käytäntöjä parantavia.

### **Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi**

-

### **Luku 6 - Jätteet ja jätevedet**

-

### **Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset**

Kannatamme, että lainsäädäntöön sisällytetään johdonmukaiset ja selkeät termit, ja että niiden määrittelyssä otetaan huomioon erityispalvelualat. Epäselvä termistö vaikeuttaa valvontaa ja aiheuttaa alueellisia eroja viranomaistulkinnoissa, erityisesti tilojen käyttötarkoituksen ja studion rakenteellisen soveltuvuuden osalta. On tärkeää, että sääntelyssä tehdään ero sen välillä, mitkä ovat hyväksyttävät olosuhteet terveydensuojelun kannalta ja mitkä varsinaisesti aiheuttavat merkittävän riskin terveydelle.

FTAA kannattaa myös sitä, että lyhytaikaiselle palvelutoiminnalle, kuten messuilla ja tapahtumissa tehtävälle tatuointityölle, säädetään selkeät vaatimukset. Tällä hetkellä lainsäädäntö ei ota huomioon tilapäisiä työmuotoja, joiden turvallinen toteuttaminen edellyttää liikkuvan toiminnan erityispiirteiden huomioimista. Riskiperusteinen ja selkeästi säädelty malli parantaisi myös asiakkaiden turvallisuutta ja ehkäisisi sääntelyn ulkopuolelle jäävää harmaata toimintaa.

### **Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen**

-

### **Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta**

Pidämme tärkeänä, että säännökset tiedonsaannista, tarkastuksista ja valvonnasta säilyvät toimivina ja selkeinä. Kannatamme erityisesti tarkastusmenettelyjen ajanmukaistamista asiakirjatarkastuksilla ja etäyhteyksin sekä viranomaisyhteistyön vahvistamista.

Toiminnanharjoittajien näkökulmasta on tärkeää, että ilmoitusvelvollisuudet ja tarkastusoikeuden rajat määritellään selkeästi ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen. Omavalvonnan tulosten hyödyntäminen valvonnassa on hyvä suunta, ja se kannustaa toimijoita omaan laadunhallintaan.

Pidämme tärkeänä, että sääntelyssä turvataan tasapuolinen kohtelu eri alueilla ja varmistetaan, ettei sääntely aseta kohtuuttomia hallinnollisia velvoitteita erityisesti pienille, vastuullisesti toimiville alan yrityksille.

## **Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut**

FTAA suhtautuu ymmärtäväisesti siihen, että terveydensuojeluviranomaisille aiheutuvia valvontakustannuksia on perusteltua kattaa perusmaksujen kaltaisilla järjestelyillä. On tärkeää, että valvonnan rahoitus on turvattu ja mahdollistaa vaikuttavan, suunnitelmallisen ja ennaltaehkäisevän valvontatyön.

Terveys-suojelulain 50 §:n liitteessä määritellään ne ilmoituksenvaraiset toiminnot, jotka kuuluvat perusmaksun piiriin. Lisäksi perusmaksun ulkopuolelle on rajattu pienimuotoiset toiminnot sekä ne, joiden ilmoitusvelvollisuuteen liittyy kunnan harkintaa. Pidämme tätä erottelua perusteltuna ja toimivana, ja katsomme, että sen tulee säilyä myös jatkossa.

Tatuointiala koostuu valtaosin pienistä, itsenäisistä ja yksinyrittäjävetoisista toimijoista. Näiden resurssit ovat rajalliset, ja vuosittainen perusmaksu muodostaisi merkittävän taloudellisen rasitteen etenkin silloin, kun viranomaisvalvontaa ei käytännössä kohdistu toimintaan tai valvontatarve ei ole kasvanut. Tässä tapauksessa maksun periminen ilman suoraa yhteyttä valvontatoimenpiteisiin ei ole oikeasuhtaista eikä kohtuullista.

## **Luku 12 - Kiellot ja määräykset**

-

## **Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset**

-

## **Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano**

-

## **Luku 15 - Erinaisia säännöksiä**

-

## **Tietojärjestelmät**

-

## **Terveysuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet**

-

### **Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)**

Tatuointiala kuuluu terveydensuojelun näkökulmasta palveluihin, joissa toimitilojen asianmukaisuus, viranomaisvalvonta ja asiakasturvallisuus ovat keskeisiä.

FTAA pitää tärkeänä, että ihoa läpäisevä toiminta määritellään toiminnaksi, jota ei voida harjoittaa asuinhuoneistossa tai kodin yhteydessä ilman erillistä, terveydensuojelulain vaatimukset täyttävää toimitilaa. Kotona tapahtuvan tatuoinnin valvonta on käytännössä erittäin vaikeaa, eikä asiakas voi tällaisessa ympäristössä varmistua tilojen turvallisuudesta tai hygieniatason riittävydestä.

Tatuointipalvelujen tarjoaminen kodin yhteydessä heikentää viranomaisvalvonnan vaikuttavuutta, altistaa asiakkaita terveysriskeille ja kaventaa heidän oikeusturvaansa. Lisäksi se luo epätasa-arvoisen kilpailuasetelman rekisteröityjen ja toimitilavaatimuksia noudattavien tatuointistudioiden sekä valvonnan ulkopuolella toimivien kotitoimijoiden välille.

## **Taloudelliset vaikutukset**

-

## **Ympäristövaikutukset**

-

## **Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset**

-

Lauermaa-Jäntti Elina  
Suomen Tatuointiartistien Liitto – Finnish Tattoo Artists Association ry